

УДК 316.628:373.3.011.3-051]:351.862.2

**ДОСЛІДЖЕННЯ МОТИВАЦІЇ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ
ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ
БЕЗПЕКООРІЄНТОВАНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА
В УМОВАХ РИЗИКІВ**

Н. Науменко, М. Нессонова

**STUDYING THE MOTIVATION OF FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS
TO ORGANIZE A SAFETY-ORIENTED EDUCATIONAL ENVIRONMENT
IN THE FACE OF RISKS**

N. Naumenko, M. Nessonova

Стаття присвячена проблемі професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи до організації безпекоорієнтованого освітнього середовища, актуальність якої обумовлена соціально-політичними та економічними змінами в суспільстві в перші десятиліття XXI століття, що супроводжуються появою нових ризиків, видів небезпек і загроз для життя і здоров'я населення. У статті розкрито значення розвитку мотивації майбутніх учителів для успішної реалізації завдань професійної діяльності, розвитку пізнавального інтересу майбутніх учителів до професійного навчання, позитивного ставлення до проблеми створення безпечних і здорових умов для навчання, виховання і розвитку молодших школярів, прагнення до самоосвіти та самовдосконалення. Визначено структуру професійної мотивації, основу якої складають мотиви, інтереси, потреби, прагнення, усвідомлення, цілі та ідеали. Здійснено аналіз психолого-педагогічних особливостей розвитку мотиваційної сфери майбутніх учителів початкової школи в органічному поєднанні з їхньою пізнавальною та емоційною сферами. Для проведення емпіричного дослідження мотивації майбутніх учителів до організації безпекоорієнтованого освітнього середовища використано модифіковану шкалу оцінки ставлення до професійної діяльності «Оцінка мотивації майбутніх учителів початкової школи до організації безпекоорієнтованого освітнього середовища в умовах ризиків». Встановлено, що майбутні вчителі початкової школи показують середній, достатній або високий ступінь мотивації до організації безпекоорієнтованого освітнього середовища в умовах ризиків, при цьому їх розподіл за вказаними трьома категоріями в залежності від ступеня мотивації не є однорідними з переважанням частки тих, у кого мотивація до організації безпекоорієнтованого освітнього середовища сформована на достатньому рівні. Виділено і проаналізовано складові застосованої методики, які мають найбільший позитивний і негативний внесок у загальну мотивацію. Зроблено висновок про доцільність приділення особливої уваги практичній складовій підготовки вчителів початкової школи щодо організації безпекоорієнтованого освітнього середовища, що забезпечить їх впевненість при подоланні утруднень під час здійснення професійної діяльності в цьому напрямку і як результат сприятиме підвищенню загального рівня мотивації.

Ключові слова: професійна підготовка, вчитель початкової школи, безпекоорієнтоване освітнє середовище, професійна мотивація, мотиваційна сфера.

The article is devoted to the problem of professional training of future primary school teachers to organize a safety-oriented educational environment, the relevance of which is due to socio-political and economic changes in society in the first decades of the XXI century, accompanied by the emergence of new risks, types of dangers and threats to the life and health of the population. The article reveals the importance of developing the motivation of future teachers for the successful implementation of professional tasks, development of cognitive interest of future teachers in professional training, a positive attitude to the problem of creating safe and healthy conditions for the education, upbringing and development of younger students, the desire for self-education and self-improvement. The structure of professional motivation is determined, which is based on motives, interests, needs, aspirations, awareness, goals and ideals. The psychological and pedagogical features of the development of the motivational sphere of future primary school teachers in organic combination with their cognitive and emotional spheres are analyzed. To conduct an empirical study of the motivation of future teachers to organize a safety-oriented educational environment, a modified scale for assessing attitudes towards professional activity "Assessment of the motivation of future primary school teachers to organize a safety-oriented educational environment in conditions of risks" was used. It has been established that future primary school teachers show an average, sufficient or high degree of motivation to organize a safety-oriented educational environment in a risky environment, while their distribution in these three categories, depending on the degree of motivation, is not homogeneous with a predominance of those who have a sufficient level of motivation to organize a safety-oriented educational environment. The components of the applied methodology that have the greatest positive and negative contribution to the overall motivation are identified and analyzed. It is concluded that it is expedient to pay special attention to the practical component of primary school teachers' training in the organization of a safety-oriented educational environment, which will ensure their confidence in overcoming difficulties in the course of professional activity in this area and, as a result, will help to increase the overall level of motivation.

Keywords: professional training, primary school teacher, safety-oriented educational environment, professional motivation, motivational sphere.

Загальна постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Професійна підготовка майбутнього вчителя початкової школи до організації безпекоорієнтованого освітнього середовища в умовах ризиків обумовлена концептуальними засадами розвитку вищої педагогічної освіти в Україні в умовах сьогодення, що спрямовані на підготовку вчителя нової формації, патріота, вмотивованого конкурентноспроможного фахівця, який має бути високо освіченою особистістю, кваліфікованим професіоналом, що відповідає сучасним європейським стандартам, вільно володіє професією, здатний успішно вирішувати професійні завдання, інтегруючи знання з різних галузей наук, прагне до постійного саморозвитку та самовдосконалення. Соціально-політичні та економічні зміни в суспільному житті країни, поява нових ризиків, видів небезпек і загроз для життя і здоров'я населення висувають нові вимоги до професійної підготовки сучасного вчителя, основою яких є його здатність до створення сприятливих безпечних умов для життя і здоров'я молодого покоління в умовах освітнього процесу та сприяння їхній безпеці. У цій площині заклади вищої педагогічної освіти мають розробити науково-методичну систему професійної підготовки майбутніх учителів до організації безпекоорієнтованого освітнього середовища в умовах ризиків, що

включає спрямування професійної підготовки майбутніх учителів до безпекоорієнтованої освітньої діяльності, а також формування готовності майбутніх учителів до організації безпекоорієнтованого освітнього середовища в умовах ризиків як результату цієї підготовки. Особливої актуальності набуває зазначена проблема в контексті професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи, тому як молодший шкільний вік є найбільш вразливим під впливом загрозливих факторів через незрілість у дітей цього віку психофізіологічних функціональних систем і їхню нездатність адекватно реагувати на зовнішні подразники. Нормативно-правовою базою для реалізації завдань професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи до організації безпекоорієнтованого освітнього середовища в умовах ризиків є законодавчі документи, зокрема Конституція України, Закон України «Про основи національної безпеки» (2018), Стратегія національної безпеки України (2020), Закон України «Про освіту» (2017), «Про вищу освіту» (2014), «Про повну загальну середню освіту» (зі змінами) (2020), Наказ Кабінету Міністрів про затвердження Положення «Про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти» (2017), Концепція безпеки закладів освіти (2023), Національна стратегія розбудови безпечної і здорової освітнього середовища у новій українській школі (2020), Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки (2022). Важливим критерієм готовності майбутнього вчителя початкової школи до організації безпекоорієнтованого середовища і подальшої успішної професійної діяльності є сформованість у майбутніх учителів стійких мотивів і переконань, особистісно-професійних властивостей, що спрямовані на створення безпечних, комфортних та здорових умов освітнього середовища, яке забезпечує оволодіння учнями компетентностями, необхідними для життя, формування культури безпечної та здорової поведінки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано вирішення даної проблеми. Проблема мотивації майбутніх учителів до професійної діяльності є однією з ключових у психолого-педагогічних науках, оскільки розуміння чинників, які визначають ставлення особистості до навколишньої дійсності та до себе, спонукають до вибору професії, навчання, успішного виконання професійних завдань, визначають стиль викладання, підходи до реалізації професійних функцій, прагнення до саморозвитку та самовдосконалення. Особливо гостро проблема мотивації постає в контексті зміни філософії освіти, системи цінностей, євроінтеграції, упровадження в освітній процес різного роду інновацій, реагування на нові виклики, зокрема дистанційну освіту, карантинні обмеження, військовий стан тощо. З огляду на це формування мотиваційно-ціннісного компонента у складі готовності майбутнього вчителя початкової школи до організації безпекоорієнтованого освітнього середовища в умовах ризиків сприятиме більш глибокому розумінню майбутніми фахівцями власних мотивів і прагнень щодо створення комфортного і безпечної освітнього середовища в закладі освіти, організації сприятливих умов для організації міжособистісної взаємодії, заходів щодо збереження та

зміцнення фізичного, психічного, соціального і духовного здоров'я учасників освітнього процесу, проведення просвітницько-консультативних заходів тощо.

Проблема розвитку мотивації майбутніх учителів до професійної діяльності була і залишається актуальною на всіх етапах розвитку суспільства, що доводять чисельні психолого-педагогічні дослідження зарубіжних і вітчизняних науковців. Зокрема, особливості формування мотивації у майбутніх фахівців досліджували Л. Бондар і Н. Літвінчук (2020), О. Гончарова (2022), Н. Бишевец і Н. Гончарова (2020), В. Володавчик (2021), В. Ягупов (2022) та інші; формування мотивації до професійної діяльності майбутніх педагогів було предметом вивчення О. Білостоцької (2016), О. Браславської та Л. Озерової (2021), О. Сагач (2019), А. Волянюк (2021), І. Дубровіної (2017) та ін.

Розглядаючи особливості мотивації майбутнього вчителя, О. Білостоцька (2016) вказує на те, що мотивація має триєдину структуру та характеризується як комплекс мотивів, процес або механізм, поєднання особистісних і ситуативних параметрів. О. Браславська й Л. Озерова (2020) переконують, що мотиваційна сфера майбутнього вчителя тісно переплітається з пізнавальною та емоційно-вольовою сферами. О. Сагач (2019) у професійній мотивації вбачає ієрархічну систему спонукань, що чітко усвідомлюються людиною, мають внутрішню природу та визначають особистісний зміст діяльності педагога.

Схожою є думка О. Браславської та Л. Озерової щодо ієрархічної структури професійної мотивації учителя. Науковці виділяють внутрішню і зовнішню мотивацію, в межах яких існують особистісні мотиви, інтереси, потреби, прагнення, усвідомлення, цілі та ідеали. Внутрішня мотивація, на думку дослідниць, виникає на основі інтересу не до результату діяльності, а суто до самого процесу. Натомість, зовнішня мотивація стає актуальною, коли причина самого процесу діяльності виходить за його межі. Таким чином, успішне оволодіння професійною діяльністю та подальша самореалізація вчителя лежать у площині інтересу майбутнього вчителя до самої педагогічної діяльності (Браславська, Озерова, 2020).

Цікавою є думка І. Дубровіної (2017), яка вказує на те, що в основі мотивації майбутнього вчителя на професійну діяльність лежить його спрямованість на самоосвіту, що ґрунтується на потребі до самовдосконалення. Дослідниця зазначає, що чинниками розвитку спрямованості на саморозвиток і самоосвіту є підтримка соціального оточення, матеріальні заохочення, ставлення до вчителя учнів та їхніх батьків, формування світогляду, оволодіння професійними знаннями тощо.

Погоджуємося з тезою А. Волянюк (2021) про те, що провідні мотиви майбутньої педагогічної діяльності закладаються ще в період професійної підготовки майбутніх учителів у закладах вищої педагогічної освіти. На думку дослідниці, цьому сприяють застосування інтерактивних форм навчання, постійна підтримка зворотнього зв'язку, урахування індивідуальних особливостей, можливостей майбутніх педагогів, рівня особистої мотивації, практико-орієнтоване навчання, корегування навчально-методичного

забезпечення відповідно до інтересів здобувачів, створення сприятливих умов для самореалізації.

Однак, досліджуючи структуру мотиваційної сфери майбутніх учителів, основи формування професійної мотивації, розвиток сталої мотивації у майбутніх учителів початкової школи, формування позитивної мотивації на самоосвітню діяльність, концептуальні засади підвищення мотивації вчителів тощо, науковці не звертають належної уваги на проблему розвитку мотивації майбутніх учителів початкової школи до організації безпекоорієнтованого освітнього середовища в умовах ризиків, яка потребує ґрунтовного висвітлення з огляду на реалії сьогодення.

Формулювання цілей / завдань статті. Мета статті – дослідження мотивації майбутніх учителів початкової школи до організації безпекоорієнтованого освітнього середовища в умовах ризиків.

Виклад основного матеріалу статті. Емпіричне дослідження мотивації майбутніх учителів початкової школи до організації безпекоорієнтованого освітнього середовища в умовах ризиків проводилося нами на базі Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди у 2022 році. У дослідженні взяли участь 511 здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта педагогічних закладів вищої освіти України, зокрема: Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди (110 осіб), Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка (95 осіб), Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка (98 осіб), Вінницького державного педагогічного університету ім. Михайла Коцюбинського (97 осіб), Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (111 осіб). Для оцінювання мотивації було використано модифіковану шкалу оцінки ставлення до професійної діяльності, запропоновану О. Цибульською (2021), «Оцінка мотивації майбутніх учителів початкової школи до організації безпекоорієнтованого освітнього середовища в умовах ризиків». Технічно опитувальник було реалізовано і розповсюджено серед учасників дослідження за допомогою інструментів сервісу Google Forms (Google Inc., USA). За результатами відповідей учасників дослідження на 15 питань анкети підраховано загальну (сумарну) оцінку мотивації, на підставі якої визначено ступінь мотивації майбутніх учителів початкової школи до організації безпекоорієнтованого освітнього середовища. Кожне питання опитувальника оцінювалося від 1 до 5 балів, відображаючи позитивне або негативне ставлення майбутніх учителів до зазначеного виду діяльності. Загальна оцінка відображала суму балів за рядками. Здобувачам пропонувалося дати відповіді на судження у п'ять способів: «так», «скоріше так, ніж ні», «не можу відповісти», «скоріше ні, ніж так», «ні». Високий ступінь мотивації майбутніх учителів початкової школи до зазначеного виду діяльності відповідає сумі балів 60–75; достатній ступінь – 45–59; середній – 30–44; низький – 15–29 балів.

Статистичний аналіз результатів включав описову статистику і перевірку гіпотез щодо розбіжностей значень досліджуваних показників. Опис бальних

оцінок наведено у вигляді медіан і міжквартильних інтервалів; якісних показників – у вигляді абсолютних частот зустрічальності та точкових (%) й інтервальних (довірчі інтервали з рівнем довіри 95%) оцінок їх відносних частот. Однорідність розподілу абсолютних частот визначали за критерієм χ^2 для одновимірних частотних таблиць. Порівняння відносних часток здійснювали з використанням Z-критерію для двох пропорцій із поправкою Бонферроні на множинність. Значущість розбіжностей у бальних оцінках п'ятнадцяти складових загальної мотивації, що оцінюються за використаною методикою, визначали за допомогою дисперсійного аналізу Фрідмена пов'язаних вимірів з наступними попарними порівняннями на підставі парного критерію Уїлкоксона з поправкою Бенджаміні–Хохберга на множинність. Усі обчислення проводилися за довірчої ймовірності 95%. Для аналізу даних, включаючи побудову графіків і допоміжні обчислення, користувалися засобами програмного пакету STATISTICA 13 (TIBCO Software Inc., USA), онлайн сервісу Epitools (Ausvet Ltd., Australia) і табличного процесору Microsoft Office Excel 2013 (Microsoft Corporation, USA).

Загальна оцінка мотивації майбутніх учителів початкової школи до організації безпекоорієнтованого освітнього середовища варіювалася в нашому дослідженні від 43 до 66 балів із медіаною 55 балів та міжквартильним інтервалом [52 ; 59] балів, що в цілому відповідає достатньому ступеню сформованості (рис. 1).

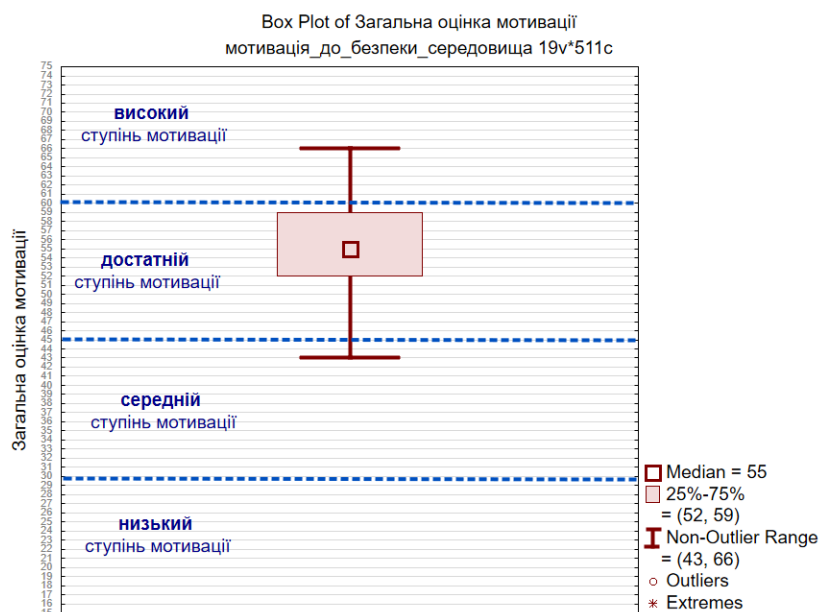

Рис. 1. Загальна оцінка сформованості мотивації майбутніх учителів початкової школи до організації безпекоорієнтованого освітнього середовища в умовах ризиків за даними проведеного дослідження

Згідно з результатами проведеного дослідження, майбутні вчителі початкової школи в Україні показують середній, достатній або високий ступінь мотивації до організації безпекоорієнтованого освітнього середовища в умовах ризиків. При цьому їх розподіл за вказаними трьома категоріями в залежності від ступеня мотивації не є однорідними ($\chi^2=488.658$, $p<0.000001$) з переважанням частки тих, у кого мотивація до організації безпекоорієнтованого освітнього середовища сформована на достатньому рівні (табл. 1, рис. 2). Частка студентів, які мають високий ступінь мотивації, є значущо меншою, а абсолютну меншість складають майбутні вчителі із середнім ступенем мотивації до організації безпекоорієнтованого освітнього середовища (табл. 1, рис. 2).

Таблиця 1

Розподіл учасників дослідження за ступенем сформованості мотивації майбутніх учителів початкової школи до організації безпекоорієнтованого освітнього середовища

Ступінь мотивації	Кількість респондентів		Результати визначення статистичної значущості розбіжностей між частками опитаних з різним ступенем мотивації
	абс.	% (95%-ДІ)	
Середній	7	1.37 (0.52 ; 2.22)	порівняно з достатнім: $Z=25.059$, $p<0.00001$ порівняно з високим: $Z=9.813$, $p<0.00001$
Достатній	399	78.08 (75.07 ; 81.09)	порівняно з середнім: $Z=25.059$, $p<0.00001$ порівняно з високим: $Z=18.395$, $p<0.00001$
Високий	105	20.55 (17.61 ; 23.49)	порівняно з достатнім: $Z=18.395$, $p<0.00001$ порівняно з середнім: $Z=9.813$, $p<0.00001$

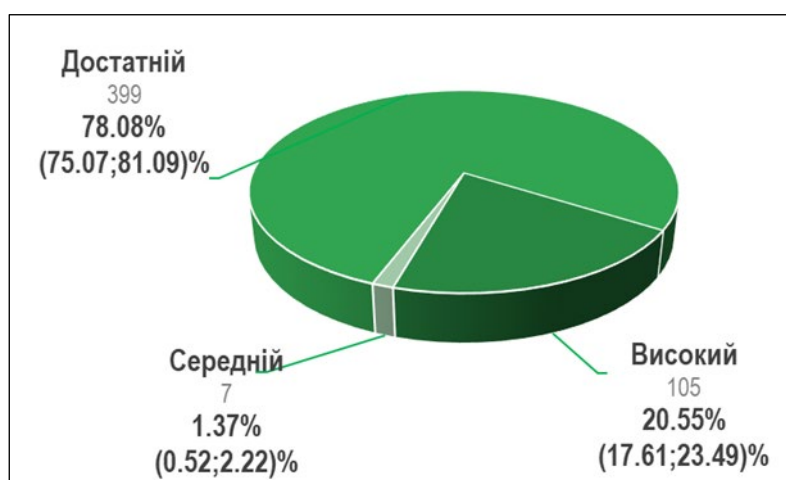

Рис. 2. Розподіл учасників дослідження за ступенем сформованості мотивації до організації безпекоорієнтованого освітнього середовища

Наступним питанням дослідження було з'ясування вкладу у формування мотивації різних аспектів ставлення майбутніх учителів до організації безпекоорієнтованого освітнього середовища початкової школи в умовах ризиків, що оцінюються п'ятнадцятьма різними питаннями анкети. Адже, незважаючи на високу загальну оцінку мотивації, бальні оцінки відповідей учасників дослідження за кожним питанням різнилися статистично значущо (Friedman $\chi^2=3103.390$, $p<0.000001$), і, відповідно, деякі аспекти ставлення опитаних до особливостей професійної діяльності мали позитивний внесок у рівень мотивації, сприяючи її збільшенню, а деякі – негативний, спрямований на зниження загального ступеня мотивації до організації безпекоорієнтованого освітнього середовища. Якщо значення 3 бали (яке відповідає нейтральному впливу на формування мотивації, тобто варіанту відповіді «не можу відповісти», незважаючи на напрямок оцінки ставлення до аспекту професійної діяльності, що оцінюється запитанням анкети) вважати за «точку відліку» або «нульовий рівень», то (рис. 3) найбільший позитивний внесок у формування мотивації дають відповіді на питання 15 (тобто зацікавленість у нових ідеях, спрямованих на формування у молодших школярів культури безпеки, збереження їхнього фізичного, психічного, соціального і духовного здоров'я), а також питання 6 (бачення в учневі активного учасника освітнього процесу) і 9 (надання першорядного значення організації безпекоорієнтованого освітнього середовища початкової школи в умовах сучасних ризиків); найбільший негативний внесок – аспекти, що оцінюються питаннями 14 (піклування про власне психічне і фізичне здоров'я) і 2 (бачення сенсу життя у можливості працювати вчителем).

Тим не менш, висновки зроблені вище на основі лише графічного представлення, є досить грубими та приблизними. З метою уникнення цього ефекту нами проведено розширений аналіз отриманих бальних оцінок за кожним питанням анкети й отримано статистичне обґрунтування впливу кожного з п'ятнадцяти оцінюваних аспектів професійної діяльності вчителів початкової школи на формування мотивації до організації безпекоорієнтованого освітнього середовища. В табл. 2 оцінювані аспекти впорядковано за спаданням їх позитивного внеску у формування мотивації, що визначено на підставі середніх рангів, і вказано результати множинних порівнянь сусідніх в отриманому ранжуванні оцінок. Якщо різниця між ними є статистично значущою, це дозволяє казати про різний вплив оцінюваних аспектів на мотивацію, в іншому випадку вплив на мотивацію слід вважати однаковим.

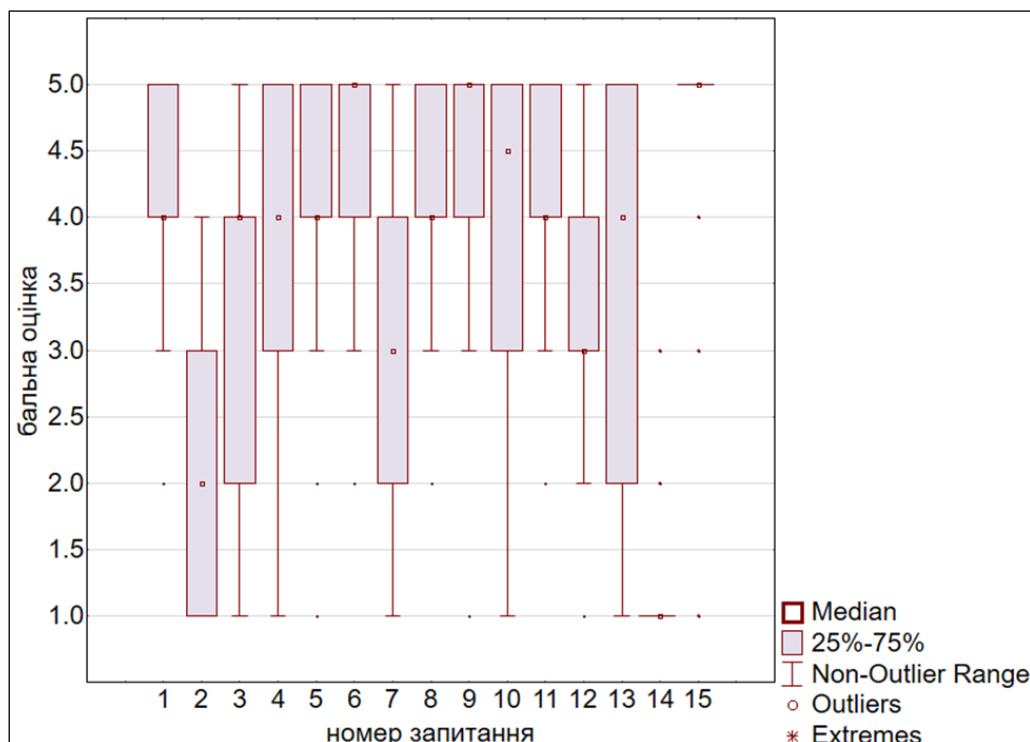

Рис. 3. Бальні оцінки за окремими запитаннями методики оцінювання мотивації до організації безпекоорієнтованого освітнього середовища початкової школи, отримані від учасників дослідження

Отже, за результатами проведеного аналізу найбільший позитивний внесок у формування мотивації належить зацікавленості майбутнього вчителя у нових ідеях, спрямованих на формування у молодших школярів культури безпеки, збереження їхнього фізичного, психічного, соціального і духовного здоров'я; на другому місці – бачення в учневі активного учасника освітнього процесу. Дещо менший і однаковий внесок у мотивацію роблять ставлення до трьох аспектів професійної діяльності, оцінюваних запитаннями 5, 9 і 1 застосованої методики. Це прагнення до нових професійних знань з діяльності, спрямованої на організацію безпекоорієнтованого освітнього середовища в початковій школі, надання першорядного значення організації безпекоорієнтованого освітнього середовища початкової школи в умовах сучасних ризиків, і бажання створити щось нове у сфері своєї майбутньої професійної діяльності. Ще значущо менший позитивний внесок у загальну оцінку мотивації належить трьом позиціям, які оцінюються питаннями анкети 10, 11 і 8, тобто: ставленню до можливості та доцільності формування у молодших школярів здоров'язбережувальних навичок і культури безпеки, думці стосовно обов'язковості включення до повсякденної професійної діяльності завдання щодо організації безпекоорієнтованого освітнього середовища та формування культури безпеки у молодших школярів, і переконання в тому, що власна професійна діяльність надасть можливість поліпшити стан здоров'я молодших школярів та забезпечить їм безпеку.

Крім того, якщо звернути увагу на медіанні оцінки питань 12 і 7, то, у відповідності до їх значень, вплив на мотивацію тих аспектів професійної діяльності вчителя початкової школи, які оцінюються цими питаннями методики, можна вважати нейтральним. Значущо нижчі оцінки за питаннями анкети 2 і 14, відповідно, свідчать про негативний внесок у загальну оцінку мотивації таких позицій як ставлення респондентів до піклування про власне фізичне і психічне здоров'я в умовах ризиків і надання майбутній професії вчителя сенсу життя.

Таблиця 2

Результати оцінювання складових мотивації до організації безпекоорієнтованого освітнього середовища початкової школи в умовах ризиків учасниками дослідження

№ питання	Запитання	Середній ранг	Бальна оцінка Me [LQ;UQ]	Статистична значущість різниці оцінки порівняно із попередньою у ранжуванні	За позитивним внеском у мотивацію
15	Чи зацікавлюють Вас нові ідеї, що спрямовані на формування у молодших школярів культури безпеки, збереження їхнього фізичного, психічного, соціального і духовного здоров'я?	11.45	5.0 [5.0;5.0]	—	1
6	Чи вбачаєте Ви в учневі активного учасника освітнього процесу?	11.11	5.0 [4.0;5.0]	Wilcoxon T=8592.5, p=0.035661, p*=0.038208<0.05	2
5	Чи відвідували б Ви заради нових професійних знань щодо діяльності, спрямованої на організацію безпекоорієнтованого освітнього середовища в початковій школі, спеціальні заняття, вебінари, майстер-класи тощо, навіть, якщо це пов'язано з незручностями?	10.09	4.0 [4.0;5.0]	Wilcoxon T=4973.5, p=3.984×10 ⁻⁹ , p*=5.295×10 ⁻⁹ <0.05	3

Продовження таблиці 2

9	Чи вважаєте Ви, що організація безпекоорієнтованого освітнього середовища початкової школи має першорядне значення в умовах сучасних ризиків, сприяючи збереженню і зміцненню здоров'я молодших школярів?	10.04	5.0 [4.0;5.0]	Wilcoxon T=10223.5, p=0.332715>0.05	
1	Чи бажали б Ви створити щось нове у сфері своєї майбутньої професійної діяльності?	9.73	4.0 [4.0;5.0]	Wilcoxon T=22585.5, p=0.926191>0.05	
10	Чи згодні Ви з тим, що у молодших школярів не можна формувати здоров'язбережувальні навички та вміння, формувати культуру безпеки?	9.32	4.5 [3.0;5.0]	Wilcoxon T=21602.0, p=0.008502, p*=0.009299<0.05	4
11	На Вашу думку, чи обов'язково завдання щодо організації безпекоорієнтованого освітнього середовища та формування культури безпеки у молодших школярів має супроводжувати Вашу професійну діяльність?	9.23	4.0 [4.0;5.0]	Wilcoxon T=19012.0, p=0.627537>0.05	
8	Чи вважаєте Ви, що Ваша професійна діяльність надасть можливість Вам поліпшити стан здоров'я молодших школярів та забезпечить їм безпеку?	8.97	4.0 [4.0;5.0]	Wilcoxon T=16723.0, p=0.926053>0.05	
4	Чи вважаєте Ви, що навчальні заняття сприяють збереженню здоров'я та забезпечують безпеку учнів?	8.48	4.0 [3.0;5.0]	Wilcoxon T=13776.0, p=0.001532, p*=0.001711<0.05	
13	Чи враховували Ви, обираючи професію, стан власного здоров'я?	8.21	4.0 [2.0;5.0]	Wilcoxon T=23254.0, p=8.238×10 ⁻⁵ , p*=9.719×10 ⁻⁵ <0.05	6

Продовження таблиці 2

3	Чи лякають Вас несподіванки у професійній діяльності, які потребують пошуку нових виходів із ситуацій?	6.46	4.0 [2.0;4.0]	Wilcoxon T=30936.5, p=0.000737, p*=0.000832<0.05	7
12	Чи викликає у Вас утруднення діяльність щодо організації безпекоорієнтованого освітнього середовища в початковій школі?	5.81	3.0 [3.0;4.0]	Wilcoxon T=35199.5, p=0.041431, p*=0.043942<0.05	8
7	Чи вважаєте Ви, що тільки знання, отримані Вами під час навчання у закладі вищої освіти, дають можливість здійснювати професійну діяльність, спрямовану на формування культури безпеки молодших школярів?	5.61	3.0 [2.0;4.0]	Wilcoxon T=27692.0, p=0.000133, p*=0.000153<0.05	9
2	Якщо Ви втратите можливість працювати вчителем, то чи втратить сенс Ваше життя?	3.63	2.0 [1.0;3.0]	Wilcoxon T=29652.0, p=3.281×10 ⁻¹⁰ , p*=4.475×10 ⁻¹⁰ <0.05	10
14	Чи вважаєте Ви за потрібне піклуватися про власне фізичне і психічне здоров'я в умовах ризиків?	1.85	1.0 [1.0;1.0]	Wilcoxon T=3251.5, p=0.000000, p*=0.000000<0.05	11

Примітки: Me – медіана, LQ – нижній квантиль, UQ – верхній квантиль, T – статистика парного критерію Уїлкоксона, p – «сирий» рівень значущості, p* – рівень значущості з поправкою Бенджаміні–Хохберга на множинність порівнянь.

Аналогічні висновки щодо внеску у загальну оцінку мотивації дозволяє зробити й аналіз отриманих оцінок її п'ятнадцяти складових на якісному рівні (табл. 3, рис. 4). При здійсненні цього аналізу за кожним питанням методики ми визначали точкові та інтервальні оцінки частот відповідей, які надають позитивний внесок (кількість оцінок 4–5 балів), негативний внесок (кількість оцінок 1–2 бали), і нейтральних відповідей («не можу відповісти», 3 бали).

Таблиця 3

Результати якісного оцінювання внеску у загальну мотивацію до організації безпекоорієнтованого освітнього середовища початкової школи в умовах ризиків різних аспектів професійної діяльності, що оцінюються окремими питаннями використання методики

Номер запитання	Кількість відповідей, що чинять на мотивацію...						Результати визначення статистичної значущості розбіжностей між частками	превалює (група)	Значущість різниці частки «позитивних» відповідей порівняно з аналогічною	За позитивним внеском у мотивацію
	позитивний вплив		нейтральний вплив (відсутність впливу)		негативний вплив					
	абс.	% (95%-ДІ)	абс.	% (95%-ДІ)	абс.	% (95%-ДІ)				
15	483	94.52 (92.86;96.18)	21	4.11 (2.67;5.55)	7	1.37 (0.52;2.22)	позитивні vs нейтральні: Z=28.9, p<0.00001 позитивні vs негативні: Z=29.8, p<0.00001 негативні vs нейтральні: Z=2.7, p=0.0037	+	—	1
6	476	93.15 (91.31;94.99)	21	4.11 (2.67;5.55)	14	2.74 (1.55;3.93)	позитивні vs нейтральні: Z=28.5, p<0.00001 позитивні vs негативні: Z=28.9, p<0.00001 негативні vs нейтральні: Z=1.2, p=0.1143	+	Z=0.9, p=0.1813	
5	469	91.78 (89.78;93.78)	28	5.48 (3.82;7.14)	14	2.74 (1.55;3.93)	позитивні vs нейтральні: Z=27.6, p<0.00001 позитивні vs негативні: Z=28.5, p<0.00001 негативні vs нейтральні: Z=2.2, p=0.0137	+	Z=0.8, p=0.2034	

Продовження таблиці 3

1	434	84.93 (82.33;87.53)	70	13.70 (11.20;16.20)	7	1.37 (0.52;2.22)	позитивні vs нейтральні: Z=22.8, p<0.00001 позитивні vs негативні: Z=27.0, p<0.00001 негативні vs нейтральні: Z=7.5, p<0.0001	+	Z=3.4, p=0.0003	
9	427	83.56 (80.86;86.26)	77	15.07 (12.47;17.67)	7	1.37 (0.52;2.22)	позитивні vs нейтральні: Z=21.9, p<0.00001 позитивні vs негативні: Z=26.6, p<0.00001 негативні vs нейтральні: Z=8.0, p<0.0001	+	Z=0.6, p=0.2739	2
11	399	79.17 (76.19;82.14)	91	18.06 (15.24;20.87)	14	2.74 (1.55;3.93)	позитивні vs нейтральні: Z=19.4, p<0.00001 позитивні vs негативні: Z=24.7, p<0.00001 негативні vs нейтральні: Z=7.9, p<0.0001	+	Z=1.8, p=0.0361	
8	399	78.08 (75.07;81.09)	98	19.18 (16.31;22.04)	14	2.74 (1.55;3.93)	позитивні vs нейтральні: Z=18.8, p<0.00001 позитивні vs негативні: Z=24.5, p<0.00001 негативні vs нейтральні: Z=8.4, p<0.00001	+	Z=0.4, p=0.33362	

Продовження таблиці 3

10	371	73.61 (70.38;76.84)	84	16.67 (13.94;19.40)	49	9.72 (7.55;11.89)	позитивні vs нейтральні: Z=18.2, p<0.00001 позитивні vs негативні: Z=20.6, p<0.00001 негативні vs нейтральні: Z=3.3, p=0.0006	+	Z=1.7, p=0.0480	
4	357	69.86 (66.52;73.20)	126	24.66 (21.52;27.79)	28	5.48 (3.82;7.14)	позитивні vs нейтральні: Z=14.5, p<0.00001 позитивні vs негативні: Z=21.2, p<0.00001 негативні vs нейтральні: Z=8.6, p<0.00001	+	Z=1.3, p=0.0917	
13	329	64.38 (60.90;67.87)	28	5.48 (3.82;7.14)	154	30.14 (26.80;33.48)	позитивні vs нейтральні: Z=19.7, p<0.00001 позитивні vs негативні: Z=11.0, p<0.00001 негативні vs нейтральні: Z=10.3, p<0.00001	+	Z=1.9, p=0.0311	
3	294	57.53 (53.94;61.13)	63	12.33 (9.94;14.72)	154	30.14 (26.80;33.48)	позитивні vs нейтральні: Z=15.2, p<0.00001 позитивні vs негативні: Z=8.8, p<0.00001 негативні vs нейтральні: Z=7.0, p<0.0001	+	Z=2.2, p=0.0124	

Науменко Н., Нессонова М. Дослідження мотивації майбутніх учителів початкової школи до організації безпекоорієнтованого освітнього середовища в умовах ризиків

Продовження таблиці 3

7	196	38.36 (34.82;41.89)	84	16.44 (13.74;19.14)	231	45.21 (41.58;48.83)	позитивні vs нейтральні: Z=7.9, p<0.0001 позитивні vs негативні: Z=2.2, p=0.0132 негативні vs нейтральні: Z=10.0, p<0.00001	-	Z=6.1, p<0.0001	3
12	175	34.25 (30.79;37.70)	238	46.58 (42.95;50.21)	98	19.18 (16.31;22.04)	позитивні vs нейтральні: Z=4.0, p<0.0001 позитивні vs негативні: Z=5.4, p<0.0001 негативні vs нейтральні: Z=9.3, p<0.00001	0	Z=1.4, p=0.0860	
2	91	17.81 (15.02;20.59)	140	27.40 (24.15;30.64)	280	54.79 (51.17;58.42)	позитивні vs нейтральні: Z=3.7, p=0.0001 позитивні vs негативні: Z=12.3, p<0.00001 негативні vs нейтральні: Z=8.9, p<0.00001	-	Z=6.0, p<0.0001	4
14	0	0.00 (0.00;0.00)	28	5.48 (3.82;7.14)	483	94.52 (92.86;96.18)	позитивні vs нейтральні: — позитивні vs негативні: — негативні vs нейтральні: Z=28.5, p<0.00001	-	—	5

Отримані відносні частоти порівнювалися, і за кожним питанням визначалася превалююча категорія, у відповідності до чого всі складові мотивації, що відповідають питанням анкети, поділено на три групи («+», «-» і «0»). Групу «+» складають питання, за якими частка відповідей з оцінками 4–5 балів превалювала над рештою варіантів відповіді. До цієї групи належить більшість складових загальної мотивації (див. табл. 3). До групи «-» увійшли ті складові мотивації, за якими частка оцінок 1–2 бали була значущо вищою, ніж решта варіантів оцінок. Це ставлення майбутніх вчителів до потреби піклуватися про власне фізичне і психічне здоров'я в умовах ризиків (питання 14), надання можливості працювати вчителем статусу сенсу життя (питання 2), і переконання, що лише знання, отримані під час навчання у закладі вищої освіти дають можливість здійснювати професійну діяльність, спрямовану на формування культури безпеки молодших школярів (питання 7). До групи «0», де варіант «не можу відповісти» зустрічався значущо частіше за інші варіанти відповідей, належала лише одна складова мотивації, оцінювана на основі питання 12 застосованої методики, – утруднення при організації безпекоорієнтованого освітнього середовища в початковій школі.

У таблиці 3 складові мотивації (питання анкети) впорядковано за спаданням кількості «позитивних» оцінок (тобто оцінок 4–5 балів, що відповідають позитивному внеску у загальну оцінку мотивації). Зіставляючи це впорядкування з упорядкуванням на підставі середніх рангів, наведеним у табл. 2, можемо зробити висновок, що здебільшого вони співпадають, і, узагальнюючи отримані результати, виділити дві складові, що роблять найбільший негативний внесок у загальну мотивацію, – це потреба у піклуванні про власне фізичне і психічне здоров'я в умовах ризиків і відсутність ототожнення можливості працювати вчителем із сенсом власного життя; і дві складові, які роблять найбільший позитивний внесок у загальну мотивацію, – це зацікавленість у нових ідеях зі збереження фізичного, психічного, соціального і духовного здоров'я молодших школярів і формування у них культури безпеки, а також сприйняття учня як активного учасника освітнього процесу.

Науменко Н., Нессонова М. Дослідження мотивації майбутніх учителів початкової школи до організації безпекоорієнтованого освітнього середовища в умовах ризиків

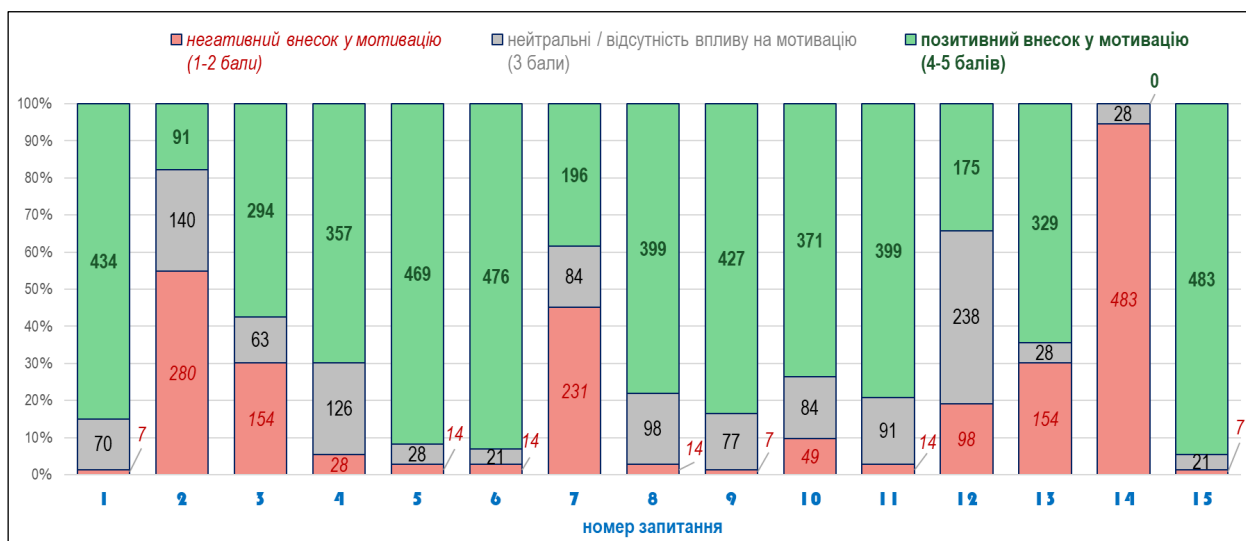

Рисунок 4. Співвідношення кількості різних за внеском у загальну мотивацію оцінок у відповідях учасників дослідження на окремі питання анкети

Висновки й перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Отже, емпіричне дослідження мотивації майбутніх учителів початкової школи до організації безпекоорієнтованого освітнього середовища дозволило виявити, що, по-перше, у більшості з них мотиваційний компонент сформовано на достатньому рівні. Низький ступінь мотивації в нашому дослідженні не спостерігався взагалі, а одиничні випадки середнього ступеня відповідали оцінкам 43–44 бали, що наближаються до достатнього ступеня. По-друге, виділено складові мотивації відповідно до використаної методики, які надають найбільший позитивний і найбільший негативний внесок у загальний ступінь мотивації до організації освітнього середовища початкової школи, орієнтованого на безпеку і збереження здоров'я учасників освітнього процесу. До вирішення останнього завдання застосовано два різних підходи, що базувалися як на аналізі бальних оцінок компонентів мотивації, так і на аналізі якісних оцінок її складових. Те, що обидва підходи в результаті привели до однакових висновків, свідчить про їх (висновків) стійкість і дозволяє сподіватися на відтворюваність результатів дослідження. Так, найбільш позитивно на загальну мотивацію до створення безпекоорієнтованого освітнього середовища впливають зацікавленість у новаторських підходах та ідеях його створення, а також надання учневі статусу активного учасника освітнього процесу. Найбільш негативний вплив, що виражається у зниженні загального ступеня мотивації, ми спостерігали завдяки переконанню більшості учасників дослідження у потребі піклуватися про власне здоров'я в умовах ризиків і відсутності в них асоціації можливості працювати вчителем із сенсом життя. На нашу думку, такі переконання хоча і не свідчать про винятковий альтруїзм і повну відданість професії, є цілком здоровими і спрямованими на збереження майбутніми вчителями початкової школи власного психічного здоров'я. Тому доцільність

впливу на ці аспекти ставлення учасників дослідження задля підвищення загального рівня мотиваційного компоненту для нас є суперечливим питанням. Вважаємо, що з метою підвищення загального ступеня мотивації здобувачів освіти педагогічних спеціальностей до організації безпекоорієнтованого освітнього середовища у початковій школі більш доречним буде звернути увагу на ті компоненти мотивації, які в нашому дослідженні у більшості респондентів викликали труднощі при наданні однозначної відповіді, спонукаючи їх обирати варіант «не можу відповісти». Насамперед слід звернути увагу на формування впевненості майбутніх вчителів у власних силах при розв'язанні проблемних питань і подоланні утруднень під час організації безпекоорієнтованого освітнього середовища у початковій школі, що може бути досягнуто завдяки не лише теоретичному розгляду пов'язаних з цим аспектів, а й приділенню більшої уваги відпрацюванню практичних навичок, розв'язку практико-орієнтованих кейсів, ситуаційних завдань, що моделюють типові реальні події професійної діяльності.

Перспективою подальших досліджень у даному напрямі є аналіз отриманих в результаті проведеного опитування даних, спрямований на пошук паттернів, які відрізняють майбутніх вчителів початкової школи з високим рівнем мотивації до організації безпекоорієнтованого освітнього середовища у початковій школі від більшості, які мають достатній рівень сформованості цієї мотивації, що дозволить глибше зрозуміти механізми формування такої мотивації та надасть додаткові важелі для керування цим процесом.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- Бишевец, Н., & Гончарова, Н. (2020.) Мотивація до навчальної діяльності майбутніх фахівців із фізичної культури та спорту в процесі оволодіння методами комп'ютерного моделювання. *Науково-методичні основи використання інформаційних технологій в галузі фізичної культури та спорту*, (4), 15–19. <https://journals.uran.ua/itfcs/article/view/212062>
- Білоостоцька, О. В. (2016). Структура мотиваційної сфери особистості майбутнього вчителя музичного мистецтва. *Молодий вчений*, (12.1(40)), 387–391.
- Бондар Л., & Літвінчук, Н. (2020) Мотивація навчальної діяльності студентів як провідний чинник підготовки майбутніх фахівців. *Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія "Психологія"*, (11), 67–71. <https://journals.oa.edu.ua/Psychology/article/view/2970>
- Браславська, О., & Озерова, Л. (2021). Теоретичні основи формування професійної мотивації майбутнього вчителя в умовах фахової підготовки. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*, (2(22)), 21–30. [https://doi.org/10.31499/2307-4914.2\(22\).2020.219381](https://doi.org/10.31499/2307-4914.2(22).2020.219381)
- Володавчик, В. (2021) Мотивація досягнення успіху у професійній підготовці майбутніх фахівців. *Імідж сучасного педагога*, (1(196)), 63–67. [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2021-1\(196\)-63-67](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2021-1(196)-63-67)
- Волянчук, А. С. (2021). Розвиток сталої мотивації у майбутніх вчителів початкової школи в умовах змішаного навчання. *Open educational e-environment of modern University*, (10), 56–66. <https://doi.org/10.28925/2414-0325.2021.106>
- Гончарова, О. М. (2022). Мотивація майбутніх фахівців сфери туризму до вивчення іноземних мов. *Теорія та методика навчання та виховання*, (52), 61–69. <https://doi.org/10.34142/23128046.2022.52.06>
- Дубровіна, І. В. (2017). Педагогічне забезпечення формування позитивної мотивації вчителів на самоосвітню діяльність. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 16: Творча особистість учителя: проблеми теорії і практики*, (29(39)), 160–165.
- Про вищу освіту, Закон України № 1556-VII (2024) (Україна). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
- Про затвердження Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти, Наказ Міністерства освіти і науки України № 1669 (2017) (Україна). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0100-18#Text>
- Про національну безпеку України, Закон України № 2469-VIII (2024) (Україна). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>
- Про Національну стратегію розбудови безпечної і здорового освітнього середовища у новій українській школі, Указ Президента України № 195/2020 (2020) (Україна). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/195/2020#Text>
- Про освіту, Закон України № 2145-VIII (2017) (Україна). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
- Про охорону праці, Закон України № 2694-XII (2023) (Україна). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text>
- Про повну загальну середню освіту, Закон України № 463-IX (2020) (Україна). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
- Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року "Про Стратегію національної безпеки України", Указ Президента України № 392/2020 (2020) (Україна). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text>
- Про схвалення Концепції безпеки закладів освіти, Розпорядження Кабінету Міністрів України № 301-р (2023) (Україна). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/301-2023-p#Text>

- Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти “Нова українська школа” на період до 2029 року, Розпорядження Кабінету Міністрів України № 988-р (2016) (Україна).
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-p#Text>
- Про схвалення Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки, Розпорядження Кабінету Міністрів України № 286-р (2022) (Україна).
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-2022-p#Text>
- Сагач, О. (2019). Мотивація як складова професійного розвитку майбутнього вчителя. *Педагогічна освіта: теорія і практика*, (27), 105–110.
<http://pedosv.kpnu.edu.ua/article/view/187545>
- Цибульська, О. В. (2021). *Формування готовності майбутніх учителів початкової школи до виховання у молодших школярів культури здоров'язбереження* (Публікація № 0421U100870) [Дис. канд. пед. наук, Волинський національний університет імені Лесі Українки]. Національний репозитарій академічних текстів.
<https://nrat.ukrintei.ua/searchdoc/0421U100870/>
- Ягупов, В. (2022) Ціннісно-мотиваційний компонент професійної компетентності фахівців: методологічний аспект. *Вісник Національного університету оборони України*, 70(6), 207–219. <https://doi.org/10.33099/2617-6858-2022-70-6-207-219>

References

- Byshevets, N. G., & Goncharova, N. M. (2020). Motivation for learning activities of future specialists in physical culture and sports in the process of mastering computer methods. *Scientific and methodological bases of the use of information technologies in the field of physical culture and sports*, (4), 15–19. <https://journals.uran.ua/itfcs/article/view/212062> [in Ukrainian]
- Bilostotska, O. V. (2016). The structure of the motivational sphere of the personality of the future teacher of music. *Young Scientist*, (12.1(40)), 387–391. [in Ukrainian]
- Bondar, L. & Lytvynchuk, N. Motivation of students' learning activities as a leading factor in the training of future specialists. *Scientific Notes of The National University of Ostroh Academy, Series "Psychology"*, (11), 67–71. <https://journals.oa.edu.ua/Psychology/article/view/2970> [in Ukrainian]
- Braslavska, O., & Ozerova, L. (2021). Theoretical basis of forming future teacher's professional motivation in the professional training. *Problems of Modern Teacher Training*, (2(22)), 21–30. [https://doi.org/10.31499/2307-4914.2\(22\).2020.219381](https://doi.org/10.31499/2307-4914.2(22).2020.219381) [in Ukrainian]
- Volodavchyk, V. (2021). The motivation for success in professional training of future professionals. *Image of the Modern Pedagogue*, (1(196)), 63–67. [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2021-1\(196\)-63-67](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2021-1(196)-63-67) [in Ukrainian]
- Volyaniuk, A. (2021). The development of constant motivation of future primary school teachers in conditions of blended learning. *Open Educational E-Environment of Modern University*, (10), 56–66. <https://doi.org/10.28925/2414-0325.2021.106> [in Ukrainian].
- Honcharova, O. M. (2022). Motivation of future specialists in the field of tourism for studying foreign languages. *Teorija ta metodika navchannja ta vihovannja*, (52), 61–69. <https://doi.org/10.34142/23128046.2022.52.06> [in Ukrainian]
- Dubrovina, I. V. Ensuring the formation of teachers' positive motivation for self-education activities through pedagogical instruments. *Naukovij časopis NPU ім. М.Р. Драгоманова. Серія 16, Творча особистість учителя: проблеми теорії і практики*, (29(39)), 160–165. [in Ukrainian]
- On higher education, Law of Ukraine No. 1556-VII (2024) (Ukraine).
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> [in Ukrainian].

Науменко Н., Нессонова М. Дослідження мотивації майбутніх учителів початкової школи до організації безпекоорієнтованого освітнього середовища в умовах ризиків

- On the approval of the Regulation on the organization of work on occupational health and safety of participants in the educational process in educational institutions and institutions, Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine No. 1669 (2017) (Ukraine). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0100-18#Text> [in Ukrainian].
- On National Security of Ukraine, Law of Ukraine No. 2469-VIII (2024) (Ukraine). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>
- On the National Strategy for Building a Safe and Healthy Educational Environment in a New Ukrainian School, Decree of the President of Ukraine No. 195/2020 (2020) (Ukraine). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/195/2020#Text> [in Ukrainian].
- On education, Law of Ukraine No. 2145-VIII (2017) (Ukraine). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> [in Ukrainian].
- On labor protection, Law of Ukraine No. 2694-XII (1992) (Ukraine). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text>. [in Ukrainian].
- On comprehensive general secondary education, Law of Ukraine No. 463-IX (2020) (Ukraine). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
- On the decision of the National Security and Defense Council of Ukraine dated September 14, 2020 "On the National Security Strategy of Ukraine", Decree of the President of Ukraine No. 392/2020 (2020) (Ukraine). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text>
- On the approval of the Concept of Security of Educational Institutions, Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 301-p (2023) (Ukraine). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/301-2023-p#Text> [in Ukrainian].
- On the approval of the Concept of implementation of state policy in the field of general secondary education reform "New Ukrainian School" for the period until 2029, Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 988-r (2016) (Ukraine). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-p#Text> [in Ukrainian].
- On the approval of the Strategy for the Development of Higher Education in Ukraine for 2022-2032, Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 286-r (2022) (Ukraine). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-2022-p#Text> [in Ukrainian]
- Sahach, O. (2019). Motivation as a component of professional development of a future teacher. *Pedagogical Education: Theory and Practice*, (27), 105–110. <http://pedosv.kpnu.edu.ua/article/view/187545> [in Ukrainian].
- Tsybul'ska, O. V. (2021). *Forming the Readiness of Future Preschool Teachers to Educate Junior Schoolchildren for Health Preserving Culture* (Publication № 0421U100870) [Thesis for an Candidate's Degree, Lesya Ukrainka Volyn National University]. National Repository of Academic Texts. [in Ukrainian]
- Yahupov, V. (2022) Value and motivation component of professional competence of subject-matter experts: methodological aspect. *The Bulletin of the National Defense University of Ukraine*, 70(6), 207–219. <https://doi.org/10.33099/2617-6858-2022-70-6-207-219> [in Ukrainian]

Наталія Науменко

Кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри здоров'я людини,
реабілітології і спеціальної психології
Харківського національного педагогічного
університету імені Г. С. Сковороди
Харків, Україна

Nataliia Naumenko

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate
Professor,
Associate Professor at the Department
of Human Health, Rehabilitation and Special
Psychology
H. S. Skovoroda Kharkiv National
Pedagogical University
Kharkiv, Ukraine

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0658-1769>
email: nataliia.naumenko@hnpu.edu.ua

Марина Нессонова

кандидат технічних наук, доцент,
доцент кафедри фундаментальних
загальнонаукових дисциплін Приватного
вищого навчального закладу «Харківський
міжнародний медичний університет»
Харків, Україна,

Maryna Nessonova

PhD in Technical Sciences, Associate Professor
at the Department of General Scientific
Disciplines, Private higher educational
institution «Kharkiv International Medical
University»
Kharkiv, Ukraine,

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7729-317X>